

kmečki stan — nam tega moža podaril. V gorni Šiški se je rodil; v kmečki hiši se mu je zibelka točila; nad glavo spijočiga deteta je kolovrat drdral, in sladka materna pesim je že mlado serce vnela; ni je pozabil, marveč pesim kmetice je bila vodnica njegoviga pevskiga duha:

Kar mat je učila, me mika zapet,
Kar starka zložila, jo lično posnet.

Žibertov Tinček se dersanja na jamenških lužah naveličva, igre zapusti, in radoveden jo v ljubljanske šole pomaha, in ker je bistrega uma, vse težave premaga, včasih še kakšno okroglo zapoje. Po dokončani šesti šoli so ga „muhe“ v kloster gnale. Iz klostra pa ga kliče duhovsko pastirstvo v Bohinj. Tam so ga navdale „Triglava snežne kopé“; tam je hodil pit' visoko Savico, mater pevske umnosti, šolo zdrave treznosti. Tačas so bohinjske gore v sebi hranile demant krajske dežele, velikana učenosti, podpornika slovenščine, Vodnikoviga prijatla, slavniga Žigeta Cojza, in imena našiga pevca in njega podpornika sta se tak nerazločljivo združila, de kjer se eno glasi, tam tudi gotovo slava družiga odmeva.

Od Cojza spodbadan, potrebnost omikanja svojiga naroda spoznavši se Vodnik pratikarskiga dela loti, vganjke kuje, novoletne vošila sklada; kar je Krajncu nar bolj vediti treba, prav po domače uči, še clo gospodinjam s kakšnim svetam ustreči si prizadeva.

Pa tudi on je tožil čez nemarnost marskterih svojih rojakov, ktiri vsako sebi neznano še tako čisto slovensko besedo kakor ptujo ali novokovano grajajo, ako je v svojih rotah še slišali niso. Rekel je: „kadarkolj krajske bukve na dan pridejo, ima sledni kaj čez jezik godernati; enimu je preveč po hrovaško, drugimu preveč po nemško, in tako naprej; jez pravim: mi moramo krajske slovenske besede pojiskati semtertje po deželi zastresene, in na to vižo skup nabrati čisto slovenščino. Skušnja me uči, de ni lahko besede najdi, ktera bi se v enim ali saj v drugim kotu prav po slovensko ne imenovala; če je pa kaj novič najdenih, in starim slovencom neznanih reči, se znajo te po vunnajnih jezikih imenvati, ako bi jih mi ne mogli iz slovenske korenine kerstiti.“ —

Ko je strašna vojska po celi Evropi divjati začela, Vodnik prvi Krajncam „Novice“ ponudi, in jih vžiga za vero, za dom, za cesarja. Z mogočno besedo kliče v brambo Slovence rekoč: „Bomo le roke križem deržali in nemarno gledali, kako ptujci hočejo naše stare lastine jemati, naše dežele med seboj deliti, nas pod svoj strah silit? — V takih nevarnostih se skaže, kdo je mož, kdo rajši to vaga, kar je manj; kdo raj blago in življenje zgubi, kakor svojo čast in samosvojnost. Komur je tako pri sercu, ta ne govori mehke besede, ampak iz polniga serca mu tečejo iz ust goreče pesmi, ktire junake k junaštvu vžgejo. Peli so nekidaj naši očaki, in Turke pobijali; peli so ino pod Sisek tekli Hasan Baša v Savo potopit; ino če je Turk do nas priderl, so ga pognali, de so komaj nektiri razbojniki svoje pête vnesli. Pojte tedaj, Slovenci, brambovske pesmi, vnemajte se s petjam k pravimu junaštvu, k brambi našiga svetliga cesarstva!“ Vsak, kterimu slovensko serce v persih bije, bo še dan današnji z Vodnikom pel: „Bit če, bit če Estrajh za vse.“ On je v visoki pesmi „Ilirijo oživljeno“ pozdravil, in pravdo slovenskiga naroda proti napadam naših tlačivnikov braneč, krasno besedil:

Od perviga tukaj
Stanuje moj rod,
Če vé kdo za drujga,
Naj reče odkod!

Zakaj bi njegova dela in trude za naš narod na dalje prešteval, zakaj bi tak slavni spomin s povestjo britkih skušinj, ki so ga v starih letih zadele, ogrenil, kir je že neumirjoči Prešern v krasni priliki Vodnika življenje in smert z gorečnostjo pevsko popisal, ko je pel:

V Arabje pušavi
Se tiček rodi itd. itd.

Slovenska pesmarica.

* *Glasbena Matica* je izdala 2. zvezek svoje pesmarice, v kateri nahajamo čvetero pesem, namreč: „Slava Slovincem“, besede Virkove, za moški zbor vglasbil Ant. Förster, — „Moja rožica“, besede Kurnikove, za čveterospev vglasbil Anton Nedved, — „Opomin k petji“, besede Franjo Cimpermana za moški zbor, vglasbil Anton Stöckl, — „Svèt“, besede Stritarjeve, za moški zbor, vglasbil Anton Förster. Imenovani trije Antoni so tako dobro znana firma med slovenskimi skladatelji, da nam ni treba še posebnega priporočila tega najnovejšega zvezka „glasbene Matice“.

Jugoslavenko slovstvo.

* *Akademija jugoslavenka za znanosti i umjetnosti v Zagrebu* je ravnokar izdala tri knjige: „Rad“ 33. knjigo, „Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium“ (Listine o odnosajih izmedju južnoga Slavenstva i Mletačke republike), zvezek 5., — in pa 7. knjigo „Starin“. Čeravno vse te knjige obdelujejo tudi za slovenske učenjake zanimivo gradivo, more oni obširni sestavek, ki ga je v „Starinah“ spisal akademije predsednik dr. Rački pod naslovom: „Gradja za poviest Hrvatsko-slovenske seljačke bune god. 1573.“, še posebno zanimivati nas Slovence zato, ker učeni pisatelj po izvirnih listinah, ki jih je dobil iz deželnega arhiva Kranjskega in Štajarskega, popisuje punt kmetov leta 1573 na Kranjskem in Štajarskem v združbi s Hrvaskimi. Kakor dr. Rački v predgovoru pravi, je arhiv deželnih stanov Kranjskih o teh puntih tako bogat, da bi lahko napolnil celo debelo knjigo. Večina onih 187 izvirnih pisem, ki jih je dr. Rački natisniti dal v svoji knjigi in popisujejo silovite dogodbe onih puntov zoper gruntne gosposke po različnih krajih Hrvatskega, Kranjskega in Štajarskega in kolovodje onih ustašev, je pisana v nemškem jeziku, se ve, da takem, kakor je nemščina pred 300 leti bila, ko so se „die pun-tischen Pauern“ vzdignili zoper „die Obrigkeit vnd Edlleutt.“

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

V.

Mati ga izdá.

(Dalje.)

Na vprašanje više sodnije tedaj nisem mogel odgovoriti ugodno. Razložil sem pač vse na tanko, kar sem do zdaj zvedel, a to se je ti tako pomanjkljivo zdelo, da sem dobil precejšen „nos“, češ, da je nemogoče tako očitno hudodelstvo pri belem dnevu, ne da bi se našel kak sled. Drugi dan sem dobil dopis sodnije, ki me je klical na moje prejšnje mesto, ter mi ukazal iz-